

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 216/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. L. S., B., prechodne bytom S., zastúpeného advokátom JUDr. V. K. M., ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T/87/2009 a jeho rozsudkom z 2. novembra 2011 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To/7/2012 a jeho rozsudkom z 21. februára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. L. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2012 doručená sťažnosť Ing. L. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T/87/2009 a jeho rozsudkom z 2. novembra 2011 a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To/7/2012 a jeho rozsudkom z 21. februára 2012 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 1 T/87/2009-206 z 2. novembra 2011 uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 1. januára 2006 (ďalej len „skorší Trestný zákon“) a trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 skoršieho Trestného zákona, za čo mu uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 32 mesiacov so zaradením do I. nápravno výchovnej skupiny. Krajský súd rozsudkom č. k. 1 To/7/2012-256 z 21. februára 2012 doplnil podľa § 322 ods. 2 a 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) chýbajúci výrok rozsudku okresného súdu, ktorým podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku sťažovateľa oslobodil spod obžaloby Okresnej prokuratúry Žilina za skutok posúdený v bode 2 obžaloby ako čiastkový útok pokračovacieho trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 skoršieho Trestného zákona, pretože nebolo dokázané, že sa tento čiastkový skutok stal, a druhým výrokom rozsudku odvolanie prokurátora podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Vydaniu sťažnosťou napadnutých rozsudkov všeobecných súdov predchádzalo vydanie rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tdo 33/2007 z 15. mája 2008, ktorým bolo vyslovené porušenie zákona v § 221 ods. 1, § 8 ods. 1 a § 222 ods. 1 skoršieho Trestného zákona a § 319 Trestného poriadku v neprospech sťažovateľa. Najvyšší súd v označenom rozsudku konštatoval naplnenie dovolacích dôvodov ustanovených v § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, t. j. že rozhodnutiami súdov nižších stupňov bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu a že tieto rozhodnutia sú založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, a uznal za

opodstatnenú námietku sťažovateľa „ohľadne nesprávnosti postupu súdu prvého stupňa, keď tento odmietol vykonať dôkaz – neumožnil obžalovanému pokračovať vo výsluchu svedkyne... Výpoveď tejto svedkyne je totiž najvýznamnejším dôkazom svedčiacim v neprospech obžalovaného, nakoľko je v konaní jediným svedkom, ktorý bol spôsobilý detailne opísať priebeh útoku obžalovaného z 3. mája 2005.“. V tejto okolnosti videl najvyšší súd naplnenie dovolacieho dôvodu ustanoveného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom. Najvyšší súd súčasne konštatoval naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a to „nesprávne právne posúdenie skutkov ustálených vo výroku rozsudku súdu prvého stupňa. Skutok v bode 1/ rozsudku okresného súdu nevyjadruje všetky zákonné znaky zodpovedajúce jeho právnomu posúdeniu ako trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. zák.“.

Sťažovateľ ďalej v odôvodnení svojej sťažnosti uviedol, že okresný súd «nezohľadnil skutočnosť, že vierohodnosť poškodenej ako svedka (ako uviedol dovolací súd išlo o „najvýznamnejší dôkaz“ v môj neprospech, „jediný svedok udalosti“) je znemožnená poruchou, ktorou trpí od roku 2002 (teda tri roky pred tým, ako som sa mal dopustiť údajného ataku voči nej). Túto skutočnosť (napriek mojím prejavom na hlavnom pojednávaní) nebral do úvahy a závery znaleckého posudku použil len na umožnenie prečítania výpovede z prípravného konania. Výsledkom nepreskúmania stavu poškodenej, ktorý som mal údajne spôsobiť, viedlo k tomu, že prvostupňový súd ma uznal za vinného (§ 221 ods. 1 a § 197a ods. 1 Tr. zákona účinného do 31. 12. 2005) a uložil mi trest odňatia slobody v výmere 32 mesiacov, teda úplný strop, ktorý aj tak nestačil pokryť dĺžku väzby a pôvodného trestu, ktorý som do rozhodnutia dovolacieho súdu o prerušení výkonu trestu odňatia slobody vykonal)...

Odvolací súd ma oslobodil pre tento čiastkový útok (teda do rozsudku prvostupňového súdu tento výrok doplnil) a rovnako sa nevysporiadal s tým, že som bol odsúdený na základe výpovede svedkyne poškodenej, ktorá už tri roky pred incidentom trpela poruchou, ktorá ju robila nespôsobilou vystupovať v trestnom konaní ako svedok (a to ešte vzhľadom k rozpornostiam v iných dôkazoch)...

Od začiatku proti mne vypovedal človek trpiaci duševnou poruchou, nemohol som dosiahnuť, aby som túto osobu vypočul (odišla z hlavného pojednávania a nakoniec sa prečítala jej jediná výpoveď z prípravného konania v čase, keď som bol vo väzbe). Moje obvinenie bolo v celosti založené na dôkazoch takejto povahy. Výpovede tejto svedkyne boli považované za dôkaz pravdy a nestali sa predmetom skúmania vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov.».

Na základe uvedeného navrhol sťažovateľ ústavnému súdu vydať vo veci toto rozhodnutie:

„Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn.: 1 T/87/2009 a svojim rozsudkom sp. zn.: 1 T/87/2009-206 zo dňa 02. 11. 2011 porušil základné právo Ing. L. S. na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Krajský súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn.: 1 To/7/2012 a svojim rozsudkom sp. zn.: 1 To/7/2012-256 zo dňa 21. 02. 2012 porušil základné právo Ing. L. S. na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn.: 1 To/7/2012-256 zo dňa 21. 02. 2012 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.“

II.

V zmysle čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad

v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľa konaním okresného súdu, ústavný súd uvádza, že konanie na tomto súde skončilo vyhlásením rozsudku, ktorý podliehal (vrátane konania ktoré mu predchádzalo) revíznej právomoci krajského súdu v konaní o podanom odvolaní. Zo zistených okolností prípadu vyplýva, že sťažovateľ tento právny prostriedok nápravy aj využil. Preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu a konania, ktoré mu predchádzalo, ústavným súdom by bolo v rozpore s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, lebo jeho preskúmanie na základe podaného odvolania patrí do právomoci krajského súdu. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu a konaniu, ktoré mu predchádzalo, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv konaním a rozsudkom krajského súdu vychádzal ústavný súd z obsahu sťažnosti, z ktorej vyplýva, že sťažovateľ vidí porušenie označených práv v skutočnosti, že k jeho odsúdeniu došlo na základe svedeckej výpovede poškodenej trpiacej duševnou poruchou, ktorá ju mala robiť nespôsobilou vystupovať v trestnom konaní, pričom v konaní pred súdom nemohol dosiahnuť opätovné vypočutie tejto osoby.

Ústavný súd v súvislosti so skúmaním podmienok konania o podanej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania dopytom na okresnom súde zistil, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ dovolanie nepodal. Pritom však

z obsahu rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 33/2007 z 24. marca 2009 skôr vydaného v sťažovateľovej veci vyplýva, že odmietnutie vykonania dôkazu, t. j. neumožnenie obžalovaného pokračovať vo výsluchu svedkyne, bolo dovolacím súdom posúdené ako porušenie práva na obhajobu zákonným spôsobom v zmysle § 371 ods.1 písm. c) Trestného poriadku. Pokiaľ teda sťažovateľ namieta, že ani v ďalšom konaní nemohol vypočutie svedkyne dosiahnuť, potom vlastne opätovne namieta porušenie svojho práva na obhajobu zásadným spôsobom, čo potvrdzuje aj obsah sťažovateľom označených práv zakotvených v čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, podľa ktorého má každý, kto je obvinený z trestného činu, právo vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Podľa § 370 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému; ak sa rozhodnutie doručuje obvinenému aj jeho obhajcovi alebo zákonnému zástupcovi, plyní lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané najneskôr.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona, t. j. v danom prípade na základe uplatnenia postupu podľa § 368 až § 392 Trestného poriadku. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Trestným poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (m. m. IV. ÚS 242/2010). Ak by sa ústavný

súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov.

Z okolností prípadu súčasne vyplýva, že sťažovateľovi dosiaľ neuplynula lehota na podanie dovolania, ktorým môže dosiahnuť nápravu prípadného porušenia svojich základných práv a slobôd.

Vzhľadom na uvedené obstojí záver, že sťažovateľ nevyčerpal mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje a na ktorého použitie je oprávnený v zmysle Trestného poriadku, čo zakladá neprípustnosť jeho sťažnosti. Sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a bližšie sa nezaoberal ani argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu ním označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. mája 2012